

a buzát? Hogyan történik a vetés? Mit kell csinálni a földdel? Hányféle szántást ismerünk? Mikor végzünk tarlószántást? Miért jó a tarlószántás? Hogyan szántunk ősszel és tavasszal? Hogyan történik a vetés? Miért job géppel vetni? Hogyan vetnek még? Mit csinálnak a vetés után? Mikor aratnak ezen a vidéken? Hogy történik az aratás? Ki volt már közületek aratásnál? Talán bizony segítettek is? Mit csinálnak először? Milyen buzából csinálják a kötelet? Mikor lehet aratni? Miért nem szabad megvárni, amíg a buza teljesen megérik? Hová hordják a learatott gabonát? Mit raknak belőle? Miért hordják keresztetekbe? Amikor a buza megszáradt, hová viszik? Hogyan történik a cséplés? Mindenhol géppel csépelnek? Mi az a nyomtatás? Miért jobb a géppel való cséplés? Mi történik a kicséplelt gabonával? Hová visszük őröltetni? Mikor aztán kisüti édesanyátok a friss lisztből a jó fehér cipót, mit süt még melléje, a ti számotokra? Szeretitek-e a lángost? Mennyi dolog van a búzával, amíg az elvetett magból friss, fehér cipó lesz. Jőjj csak ki, s mondd el Vályi Nagy Géza bácsi költeményét!

Magyar ember ilyenkor . . .

*Magyar ember ilyenkor kint jár a határba',
Verejtéke, könnye hull . . . suhint a kaszája . . .
Elnézi a dus kalászt késő napnyugtáig,
Az arcáról boldogság, szent öröm sugárik.*

*Magyar ember ilyenkor fohászt küld az égbe,
Meggürdeti a lelkét nyári verőfénybe . . .
Elszenderül s a szívet halk zene himbálja:
Kalász-zsongás a világ legszebb muzsikája!*

De nézzünk már fölfelé is, mit látunk a levegőben? Bizony, a madarak a szántóvető ember legjobb ingyen munkásai. Láttátok-e már, mit csinálnak a madarak a szántáskor? Mit keresnek a friss szántáson? Miért káros a cserebogár pajorja? A magyar ember szereti is a madarat. Tudja, jól, hogy igazi barátja, s ketten pusztítják a káros rovarokat. Szabad-e a hasznos madarakat bántani, gyermekek? Miért nem? Gyere csak ki, Pista, mondd el azt a költeményt, amit a marakról tanultál!

Madáriskola

*Nézétek csak mennyi madár
szállott a tölgyfára,
s úgy ülnek az ágakon, mint
ti az iskolába.*

*Most tanulnak énekelni,
legyekre vadászni,
s megtanulják, hogyan kell a
felhők közé szállni.*

*Középen ül a tanító,
a leckét elmondja
s ha elhallgat, a sok madár
utána csipogja.*

*S mikor a nap fent ragyog már
az ég közepében,
abbahagyják a tanulást
s hazaszállnak szépen.*

(Szatmári Zoltán.)

De nemcsak a hasznos madarokat kell védenünk, hanem a fákat, növényeket is. Hiszen talán el sem tudnánk képzelni a világot fa, meg növény nélkül! Mit szólnátok, ha egy reggel arra ébrednétek, hogy eltűnt minden növény a világról! Nem volna ott a vén akácfa a házatok előtt. De eltűnne az utcáról is az a szép jegenyesor. Meg az iskola is olyan árván állna itt a templom mellett, hogy szinte szánalom volna ránézni. Aztán meg madár sem volna többé. Ugyan hová rakná a fészket, ha minden fa eltűnne? És hány madár van, amely ott keresi meg a mindennapi kenyerét a fákon, növényeken! Bizony, ezek is kereket oldának s tovább mennének tőlünk. Gondoljatok hát erre, gyermekek, amikor a növényeket, fákat pusztítjátok. Gyere csak ki Jóska, mondd el a fákról szóló költeményt!

Ne bántsd a fát!

*Jaj, gyerekek, ha utatok erdőbe tér be,
A szegény fák, ne tördeljétek le!
Hisz' olyan a fa dús lombja nélkül:
Mint anya, kit eltéptek gyermekétül.*

*Mert gyermekek, tudjátok mi a fának ága?
Ezer szakáccsal főző dús konyhája
S az ágon lévő kis levél-cselédek
Éppen nektek főznek ott pompás ebédet!*

*Vagy nem tudjátok, hogy a fának lombja
Gyűjti a meleget a ti számotokra?
S ha eljő a hideg, didergő november,
Ő teszi kedvessé házatok meleggel!*

*De mást is tesznek ám ott a nagy konyhába:
Amit a sok gyökér felszívott magába,
Fa lombján a levél festi meg pirosra:
Igy készül a gyümölcs a ti számotokra!*

*A sok édességtől, amit a föld adott:
Ők sütnék és főznek napsugárral majd ott
Izes almát, meggyet, körtét és barackot,
Cseresznyét, meg szilvát mind-mind tőlük kaptok!*